

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l'gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Pauliš Baraczko.

Kaj je to? Tako se bode vprašal gotovo sleherni čitatelj „Dol. Novic“, ko bode zagledal zgornji naslov. Odgovor na to vprašanje je lahko prav kratek, toda da ga zamorejo častiti bralci razumeti, je potrebno pojasniti ga. Pauliš Baraczko je neka jako velika vas na spodnjem Ogrskem, prav na meji banaški. Pri tej vasi je osnovalo kraljevo ogersko poljedelsko ministerstvo, večji zavod, skorej tovarno (fabriko) za požlahtnenje in vkorenitvenje ameriških trt. Ta zavod, ta tovarna, ako hočemo to ime pridržati, se imenuje ravno tako, kakor vas sama: Pauliš Baraczko. Pojasnilo, zakaj da ta zavod imenujemo tovarno za požlahtnenje in vkorenitvenje ameriških trt, bodo zvedeli častiti čitatelji iz nadaljevanja tega članka.

Kakor sploh znano, prikazala se je v Evropi trtna uš najprej na Francoskem. Z Francoskega je bila potem zanešena v Klosterneuburg, in od tod se je razširila po celi Avstro-Ogrski. Francozi, katerim je vinarstvo v dosti dosti krajih poglaviti, da jedini vir dohodkov kmetijskega prebivalstva, so se lotili preganjati najhujšega sovražnika trte z največjo resnobo. Ker se jim ni posrečilo izumei sredstva, s katerim bi trtno uš uničili, trtam pa ne škodili, so se poprijeli sajenja takih ameriških trt, kakorsnih trtna uš ne more uničiti. Ako take ameriške trte pa večinoma nič ne rodijo ali pa še celo prav obilo, toda grozdje, ki daje sladko, neprijetno dišeče vino. Za to so začeli Francozje prvi tudi požlahtnovati ameriške trte s cepiči domačih. Pri tem je bila vodilna misel ta, izumiti, kako bi se trte požlahtnile in ob enem tudi vkorenile, kako bi v najkrajšem času dobili največ ko le mogoče najboljšega sadilnega materiala, to je krepkih cepljenih bilf. Zeleno požlahtnenje trt jim ni vgajalo. Prepočasno se jim je videlo vse ravnanje, razum tega pa je reč še mnogo okoliščin lahko oviralo. Take neugodne okoliščine so na primer: kaj kratki čas za požlahtnitev, počasnost požlahtnenja, težava dobiti prav dosti cepičev, vremenske zapreke, kakor dež itd. — Skratka, Fran-

cozi so se lotili požlahtnitve ter so skušali sproti tudi ukoreniti les ameriških trt, ključe. In po potrebnih skušnjah so prišli kmalo do pravega načina, do pravega cilja in konca. S tako zvanim angleškim cepljenjem ključev po načinu kopulacije in s tem da polagajo po posebnem načinu cepljene ključe v primerni svižasti svet, so prišli do tega, da dosežejo v le šestih mesecih, to je od maja pa do konca oktobra, kaj evrsto ukorenitvene jako močne požlahtnjene ameriške trte. Od sto cepljenih ter pravilno v trtnico uloženih ameriških ključev so dosegli 45—70 kaj krepkih cepljenih bilf. To jim je bilo dovolj in lotili so se stvari v veliki, da velikanski meri. Napravili so trtnice, v katere so kar na milijone cepljenih ključev vlagali. Take trtnice imenujejo pepinjere. S takimi pepinjerami so prišli Francozi v prav malo letih do tega, da so kar več sto tisoč hektarov po trtni uši uničenih vinogradov z nova nasadili in sicer s cepljenimi ameriški trtami, katere so pridobili v pepinjah.

Ogri, kateri se za ohranitev svojega vinarstva pač nekoliko bolj brigajo, kakor pa mi Avstrijanci, so poslali svoje ljudi (in to praktične ljudi, ne pa kmetovalce pri zeleni mizi) na Francosko, da so se tam učili, kako Francozje delajo. Da, Ogri so poklicali Francoze celo na Ogersko, da so jim celo stvar pokazali ter vredili. Jednega najbolj slovečih mož v tej zadevi, nekega g. Richter-ja so poklicali v Pauliš Baraczko, in tam je osnovala ogerska vlada pod vodstvom tega moža 120 oral obsegajočo trtnico-pepinjero, v bližnem Banatu, 48 oral veliko navadno trtnico, ki naj podpira pepinjero. To pepinjero natanjko ogledati si, je dovolil veleslavni deželni odbor vodji deželne kmetiške šole na Grmu, kateri se je prošli vtorek od tamo vrnil. Kako velikansko, kako istinito kaki tovarni podobno podvzetje da je to, bode te posneli iz sledečih števil. Kakor že zgoraj povedano, cela pepinjera obseza 120 oral sveta, napravljenega s svižasto blatnega sveta. Zraven te pepinjere je pa še 48 oral navadne trtnice, da se dosega v njej necepljene ameriške bilfe. V pepinjeri so tri po 45 metrov dolge in 6 metrov široke hiše. Jedna služi za prenočišče 120 delalkam, ostali dve pa, da se v njih trte

cepijo. Kazun tega sta tam še dve veliki lopi in pa hiša za stanovanje vradnikom tega podvzeta ter za malo gostilno. V vseh teh prostorih ima vsak dan 443 ljudi posla s cepljenjem ameriških trt, in vsaki dan pocepijo jih 96000. Letos nameravajo osem milijonov ključev scepiti, k letu in po tem vsako leto pa po 12 milijonov. Vse cepljene ključve vložijo po čisto posebnem načinu v trtnico, iz katere jih na jesem že izkopljejo ter oddajo, to je odprodajo.

Da je promet mej poslopji, pepinjero in kolodvorom urnejši, so zgradili 1½ kilometer dolgo ozkotirno konjsko železnico. Za namakanje pepinjere v poletnem času je postavljena pompa, katero osem konjskih sil močna mašina goni.

Kjer se tako ravna, je seveda pač lahko mogoče uničene vinograde hitro zopet vstanoviti. Kaj pa stori v tem obziru pri nas vlada? — Molčimo.

Vodji g. R. Dolencu se je posrečilo pri Dolenjih Skopicah (to je ob Savi pri Brežicah) najti ravno tak svet, kakoršen je za napravo trtne pepinjere neizogibno potreben. Visokemu de.elnemu zboru je pa stavil predlog, da se tam z vladno pomočjo, ali pa tudi brez te, napravi deželna trtna pepinjera, v katero bi se vložilo slehrno leto 500.000 cepljenih ameriških trt, zabilfalo, zadobljene bilfe bi se pa bolj po ceni ko le mogoče vinogradnikom oddajale. Sam Bog daj, da naši deželni poslanci stavljeni predlog za pravi spoznajo ter ga uresničijo, kajti potem je res mogoče, da tudi naša dežela Dolenjska kakor Notranjska v kratkem času svoje vinograde zopet ponovi. Brez take pepinjere bo pa reč napredovala le počasu, dosti prepočasno, in prav mogoče je, da jo popolnoma zaduši revščina, ki veliko hitreje napreduje.

Občinski zastop.

Govorili smo vže v 7. listu, da je jako važno za narod, da se vestno vdeležuje volitev v razne zastope, češ, kakoršne može izvolimo, tako bode njih delovanje. Vsak občan, deželan, državljan je tu tako rekoč sam svoje sreče kovač.

Prvi zastop je občinski zastop — občinski odbor z županom na čelu. Važna naloga mu je izročena, velike dolžnosti ima; skrbeti mu je za vsestranski blagor svoje občine. Dvojno področje — delovanje — mu je opravljati: domače lastno in izročeno.

V domače področje spada vse, v čemer sme občina po danih postavah sama zase gospodariti; vse, kar se tiče občinskega prida, ter se dá v samej občini z njeno lastno močjo izvršiti. Občinski zastop sme torej svobodno gospodariti z občinskim premoženjem; skrbeti mu je za varnost občanov in njihove lastnine, za občinske ceste,

pota, mostove, da se polja varujejo škode. Paziti ima, da se prodajajo le zdrava živila, da se prodaja po pošteni meri in vagi; gledati mu je na semnje in trge: ukreniti ima potrebno, da se skrbi za zdravje v občini, gledati ima na delavce in posle, zlasti da se spolnuje zakon za posle. Občinski zastop je, ki ima skrbeti, da se ne daje pohujšanje v občini, da se preskrbe ubogi in dobrotne naprave zanje, paziti ima na zidanje in ogenj, on daje privolitve za zidanje ter ženitovanske oglasnice. Govoriti ima po postavi tudi pri šoli, skrbeti, da se ljudske učilnice napravljajo, vzdržavajo in zakladajo s potrebnim. Dalje je njegova sitna pravica in dolžnost, da skuša poravnati po izmed občine izvoljenih možéh ljudi, ki se pravadajo, in sme iz prostih rok na dražbo prodajati premične reči in v zakup (štant) dajati nepremične.

Izročeno področje pa zahteva od občine, da državi pomaga pri tistih opravilih, ki se tičejo splošne državne uprave ali ravnave, kar natančneje odkazujejo državne in deželne postave.

Kedo ne vidi, da so pravice in dolžnosti res jako važne; saj segajo občanom v žep, saj zadevajo javno npravnost — vedenje, z eno besedo: občni blagor.

Občinski zastop sega občanom v žep. On skleplje, kaj se ima zgoditi z občinskim glavinskim imetkom in posestvom, kako naj se tako postavijo vživa; on napravlja prevdarke občinskih prihodkov in stroškov ter nalaga doklade, ako je prihodkov premalo; on potrjuje letne račune, katere sestavlja župan. Občinski odbor skleplje, kaj naj se napravi novega v občini in kako naj se izvrši; daje domovinstvo in častno meščanstvo.

Tako imenitna opravila je treba izročati pač le modrim, vernim in vestnim možem! Kako bode gospodaril s tujim premoženjem neveren brezvestnež? kako pazil na javno poštenost, ali odpravljaj pohujšanje, ako sam ni nič vreden? — Koga bode volil za častnega meščana, ako je liberallec brezverec? ako bi bili naši občinski zastopi iz samih nevernih liberalcev, ali bi bili poslali toliko in tako lepih zaupnic našemu milostljivemu knezoškofu, v katerih se tako jasno svetli živa vera našega naroda? bi ga li bilo izvolilo toliko občin za častnega občana? Ni misliti!

Iz rečenega je pač očitno, da Vam je treba paziti tudi na občinske volitve. Ne govorite: bodo vže drugi naredili brez mene! Lahko se zgodi, da pridejo drugi taki, ki bodo volili možé, kakoršnih bi Ti nikakor ne volil; in če ti potem gospodarijo, kakor ti ni ljubo, kedo drugi je kriv kakor Ti sam in Tebi podobni nemarneži? Ako imaš pravico voliti, voli!

Pa kedo ima to pravico?

To pravico inšajo vsi, ki v občini plačujejo vsaj eno leto kakov davek od posestva, obrti ali prihodka; potem duhovni in druge osebe v javnih službah; častni meščani, tržani ali občani ako niso zgubili te pravice radi kake prisojene kazni, kakor to pastava določuje.

Sicer pa mora župan napraviti natančen zapisnik vseh, ki imajo pravico voliti po vrsti kolikor davka plačujejo. Potem se razdele v voleče oddelke — tri ali če je občina jako majhna, in razloček med davki ne jako velik, pa le dva. Tisti ki plačujejo prvo tretjino davka, volijo v prvem razredu, oni ki dajo drugo tretjino v drugem itd.

Za danes naj bode o tem dovolj; pazi le v katerem oddelku smeš voliti; pogovori se z možmi, katere bode volili — in voli istinito po svojej vesti!

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Med družimi deželnimi zbori zboruje tudi naš kranjski. Posvetovati se ima zlasti o gospodarstvih rečeh, ki so v naših hudih časih gotovo največega pomena. Ko se je govorilo o šolskih novih zgradbah, je povdarjal g. poslanec kanonik Klun. da se stavijo predragocena poslopja. Kedo mu ne bode dal prav? Doma čepi — v Bog si vedi kacej luknji, v šolo pa pride v poslopje, ki je več stalo kakor 10—20 sosednih hiš! Vse lepo — a novcev ni! G. Pfeifer je izvrstno dokazoval, kako napačno in pogubno je, da se otroci silijo na kmetih v šolo dopoldne in popoldne. Prav iz srca nam je govoril Pol dneva v šoli je za kmetskega otroka popolnoma dosti; pol dneva naj pa pomaga doma, saj nam manjka delavcev. Pa tudi za vojaštvo bode s tem skrbjeno. Kako bode krepak rod, ako gre deček zjutraj na pol lačen z doma, pa pride še le zvečer sestradan domu. Gospodje, skrbite, da se vpelje povsod poldnevni poduk — potem bode treba tudi manj novih šol zidati! Prvo je kruh — jed — potlej še le drugo!

Gospod poslanec Povše je govoril o trtni uši, kazal je, da nam je vže več kakor dve tretjini kranjskih vinogradov uničila. Zahteval je, naj bi vendar vlada bolj podpiral rejo ameriških trt, zasajanje novih vinogradov zlasti s tem, da bi zastoj dajala ameriške sadike — in sicer vkorenjene. Poizvedeli smo tudi iz njegovega govora, da so Vipaveci bolj pridni kakor Dolenjci. Za one, ki zasade vinograde z ameriški trtami, so razpisane premije. Oglasilo se je 108 Vipavcev — pa samo 15 Dolenjcev. Delajte, in oglašajte se!

Deželni odbor je pripravljen, kakor smo ob svojem času vže naznanili, za nasajanje vinogradov z ameriškimi trtami dajati brezobrestna poso-

jila. Doslej sta došli samo dve taki prošnji — iz Vipavskega, z Dolenjskega pa nobene.

V Štajarskem deželnem zboru se kaže, da bi Nemci radi Slovence še bolj ponemčevali, kakor delajo to vže doslej.

Na Dunaju so pri volitvah dobili krščanski antisemitje v mestnem zboru nekaj sedežev zoper neverne liberalce. Ako pojde tako dalje, bodo imeli v par letih večino.

Na Češkem se veleposestniki nočejo vdati Mladočehom. Bog daj mir tej krasnej deželi, katero so tako razburkali liberalni mladiči!

Naši Madjari tirajo dalje svojo liberalno zoper katoliško politiko. Sklenili so, da izročijo zapisovanje krstov, porok itd. svetnim ljudem, ker jim katoliški župniki nočejo ravnati vselej po volji, in pa, da sme kristijan postati jud. No to bode dobiček! Sedaj nameravajo vpeljati še civilni zakon, po katerem bode jud lahko dobil v zakon lepo in bogato kristijano. Grenak sad bode kmalo čutili oholi Madjari!

Kaj je novega po širokem svetu?

V Srbiji je jako vrelo. Bati se je bilo najhujših reči, ker so liberalci delali očitne krivice. Tu se je osrčil komaj 17letni kraljevi sin Aleksander; oglasil se je za kralja ter kar odstavil prejšnjo vlado. Pomilostil je večino zločincev, obeta pravico vsestransko; vse je navdušeno zanj. Mi pač želimo sosednjej slovanskej državi srečo domačega miru.

Bolgarski knez Ferdinand se je poročil v Italiji; sedaj je s svojo mlado nevesto na potovanju v Bolgarijo,

Na Angležkem je v spodnjej zbornici zmagal Gladstone s svojim predlogom, da se katoliškim Ircem podeli samostojnost, ali upor nasprotnikov je tako velik, da se doslej še ne more povedati, bode-li obveljala tudi v zgornjej zbornici ali pa se za enkrat še zayrže; — za vselej je nikakor več ne bodo pokopali.

Piše se nam:

Iz novomeške okolice 25. aprilā. — Kaj tacega pa menda še ne pomnijo najstareji ljudje: slamo plačujemo po 2 goldinarja in više, seno po 3 do 4 gold., a še dobiti ga ne moremo! Naša živina strada, da se Bogu usmili, radi tega je tudi prodati ni mogoče. Bog nas res grozovito tepe.

Pridelali smo vlni krme tretjino manj nego po navadi; draga bode, smo vže jeseni govorili. — Pa res vže pred meseci se je zahtevalo pol drug do dva goldinarja. Ko bi bil Bog poslal dež, bilo bi pri tem ostalo; ali dolga suša ne pusti bilki iz zemlje; celo močvirni kraji so kar razpokani, živina ne dobi nič na pašī. Vejevje lomijo nekateri, kjer je le kakovo drevo količkaj obleklo zoprog sukno, pa kaj to izdā živini in nasproti, kolika je škoda?

Tako je prišlo pri krmi do tacih cen, o kakoršnih bi se nam niti sanjalo ne bilo. Ejudje hodijo s praznimi vozovi od kraja do kraja iskaje kaj za lačno žival; ali tudi za drag denar v bližini ne dobé nič. Govori se, da morajo gori proti Ljubljani.

Sadja je bilo malo; črv nam je požrl sadeže; peronospera in trtna uš je vzela — zlasti še nemarnim gospodarjem, ki niso škropili — Kje, za kaj denar dobiti? — Naši ljudje so kar obupani. Ne čudimo se, da hiti v Ameriko vse, kar je krepko in zdravo. Nikakor ne iz gole lahkomišljenosti; trdo jim je, težko jim je — pa kaj hočejo. Lakota, siromaštvo je sila, katerej se ne dá ustaviti. Le govori s takim „Amerikancem“, videl bodeš, kaj ti pové. Živ ne mara v grob; pomagati si pa tukaj ne upa več. Da jim je težko zapustiti mili kraj, kjer so se kot deca igrali brezskrbno, pač kažejo vže nekako s tem, da večinoma po noči beže od todi — ne marajo videti zlate domovine! Da, sirote smo, bode li kedaj bolje?

Iz Bele Cerkve. — Tretjo povelikonočno nedeljo, t. j. v praznik varstva sv. Jožefa, napravila je kat. družba rokodelskih pomočnikov pod vodstvom svojega predsednika dr. Josipa Marinko, svoj običajni izlet letos v Belo Cerkev. Že prejšnjo nedeljo se je to ljudem naznanilo s prižnice z veselo novico, da bomo imeli tudi 10. sv. mašo s pridigo, katero bode daroval imenovani gospod načelnik in pri kateri bodo peli rokodelski pomočniki sami. Faranje so bili tega močno veseli, kar je kazala natlačena, polna cerkev. Videti je bilo tudi veliko ljudi iz sosednih farâ. Pripeljali so se k nam gg. gostje s svojo krasno zastavo do podnožja našega hriba ter potem korakali paroma okinčani s društvenimi kokardami za zastavonoscem v cerkev. Najpoprej je imel govor prečast. gosp. dr. Marinko, za tem pa sveto mašo, pri kateri so res prekrasno peli gg. pomočniki. Zastavonoscec pa je ves čas držal zastavo pred altarjem. Lepa je bila božja služba, pri kateri so se vedli družbeniki vsem ljudem v veliko spodbudo.

Po sv. maši so si ogledali gg. gostje Belo Cerkev, s katere je krasen pogled na vse kraje, dasi ne leži Bog vé kako visoko. — Opoludne so imeli gg. gostje in domači gospod župnik v krasnih prostorih gostoljubne in na daleč znane Majzeljnové hiše skupni obed, pri katerem so se glasile navdušene napitnice in zdravice ter razlegale krasne narodne pesmi. Navdušenje je bilo veliko in zadovoljnost se je brala na obrazih vseh. Druge prostore Majzeljnové hiše zasedli so bili pa drugi domači in tuji ljudje. Izvrstna, cenó kuhinja, prav dobra pijača in ljubeznjiva postrežba, dela vso čast Majzeljnovi hiši.

Ob pol 3. uri so bile pete litanije, katerih so se korporativno zopet vdeležili z zastavo gg. gostje. Po litanijah smo se podali nazaj k g. Majzeljnu, kjer smo se v družbi naših predrazih nam gostov radovali do skoro pol sedmih zvečer, o katerem času so zasedli rokodelci vozove in se odpeljali nazaj v Novo Mesto. Častno zares je bilo vse vedenje gg. rokodelskih pomočnikov; oni so nam živi dokaz, kako potrebne in kako koristne so kat. družbe rokodelskih pomočnikov, koje izrejšajo iz neukih, neizobraženih, gostokrat surovih pomočnikov, izobražene, za vse dobro in lepo vnete mladeniče značajne in krščanske mojstre, očete. Torej ne doni zastonj zaslužena hvala tacim vrlim družbam in njihovim načelnikom. Na svidenje, častiti gostje, prihodnje leto osorej!

Iz Bojne Vasi. — Dopis iz gorenje krške doline od 22. marca, me je napotil, da tudi jaz spregovorim

par besedij o zapravljivosti. Da traja ženitovanje po dva dni na strani ženina in na strani neveste ravno toliko rad priznavam; vendar se to godi samo pri bolj premožnih, veliko je pa tacih, katere ne stane na obeh straneh 40—50 gold. Dalje toži dopisnik o voglarenju; tega hvala Bogu pri nas ni, najmanj pa pretepev in pobojev, ako ravno štejem vže 50 let, mi vendar ni znan slučaj pobojev. Da gredo svatje po poroki v gostilno, je radi tega, da se med tem doma pripravi. Da se potroši po 20—30 gold, tudi ni resnica, ker navadno se pošlje po 5—6 bokalov vina iz doma, da se potroši v gostilni po 3—4 gold. ne več, bo to vsak gostilničar pritrdil; pa še to je pri bogatih, bolj revni se zadovoljijo s tremi litri. Dalje toži dopisnik, da po Dolenjskem zgine vsa revšina vže, kedar grejo pismo delat, da ostane v gostilni par petakov ali pa še desetakov. Res ostane; pa ne v gostilni, ampak pri notarju, ker vsako, še tako revno pismo pri notarju se mora drago plačati, da bi pa kateri ženin v gostilni plačal 10—20 gold, pač ni res. Da po storjenim pismu gredo v gostilno, jim ne bo nihče vzlo štel, ker stranke imajo od doma do notarja po 2—4 ure, potem morajo pa še čakati pri njem do noči; brez vse jedi in pijače to ni mogoče.

Dopisnik se sklicuje tudi na to kar je izjavila Črnomaljska sodnija l. 1883 deželnemu zboru po takratnem deželnem poslancu kot vzrok rastoče revščine. Poročilo se glasi: Dalje škoduje kmetijstvu dragoceno popivanje o priliki ženitve. Pripravlja in poje se po dva vola, dva set puranov, dve teleti, rac, piščet, po dvajset vaganov pšenice; popije se po 30 veder vina in še več. Tako po celi teden trajoča pojedina kmeta več poškoduje, kakor celi požar (poročilo deželnega odbora gledé agrarnih razmer l. 1884 str. 141). Da je stvar pretirana, mi bo vsak pritrdil. Ako pa tedanji g. deželni poslanec pove vsaj eden slučaj, kje se je toliko pojelo in popilo, mu bomo verjeli, ako pa tega ne dokaže, moramo to imenovati — očitno neresnico.

Zopet tu je lep vzgled vsem kmetom, kako je treba previdnim biti pri volitvah, posebno pa še gg. županom in svetovalcem, ker ravno tem kmetje zaupajo, da jih zvolijo, da gredo potem poslanca volit. Volimo takošne poslance, ki nas bodo pri vladi zagovarjali, ne pa grdili. Ne ozirajte se na to, kateri bo dal več za pijačo, ampak zberite za poslanca moža, kateremu morete zaupati, da vas bo vsigdar zagovarjal v vseh rečeh, posebno pa, da nam brani katoliško vero in materinski jezik, da je zvest presvitlemu cesarju in mili domovini.

Dostavek vredništva. Jako nas veseli vaš dopis. Tudi nam se zdi, da je bilo v zadnjem dopisu iz Krške Doline morda nekoliko prečrno risano; vendar pa zopet ne more nihče tajiti, da se tu in tam pri ženitovanju veliko preveč potrosi. Sami smo priča in lahko bi pokazali osebo, ki je imela celih 20 gold. dote — svatovščina pa je trajala od nedelje zvečer do petka zjutraj. To naj bode drugače!

Iz Sodražice 26. aprila. — Rimskim romarjem, kateri nameravajo v prihodnjem mesecu majniku s tržaškim posebnim vlakom v Rim odpotovati, svetujem po lastnem prepričanju to-le:

1. Kupi si vozni list za tje in nazaj, shrani ga dobro da ga ne zgubiš.

2. Menjaj par goldinarjev v menjalnici (Wechselbank) v Ljubljani ali v drugem mestu, in ne menjaj novcev v krčmi ali pri agentih, ker isti si računajo dobiček s tem, da ti dajo 2 liri za papirnat goldinar, za srebrni goldinar pa mnogo manj — a v

menjalnici dobiš pa za papirnat goldinar 2 liri in 7 centesimov

3. Kjer se vlak vstavi, ne hodi predaleč od koldvora, da vlaka ne zamudiš, kakor se je dvema potnikoma primerilo dné 11. aprila t. l., koja sta imela potem sitnosti.

4. Ko se pripelješ v Rim imej na listu zapisano ime iste krčme kamor želiš v stanovanje in na hrano iti, ter pokaži isti list ako ne govoriš italijanski, vozniku (fijakarju), ki te bode po najkrajši poti tje pripeljal. Vozniku se plača za vsako uro 1 liro to je 47 kr avstr. veljave, naj si bode tudi štiri osebe v enem vozu.

Ker v Rimu ni krčme, da bi se slovansko govorilo, ti svetujem, da greš v nemško krčmo, kojih je tudi zelo malo in sicer: Zapiši si naslov, da ga zročiš ali pokažeš fijakarju: Cav. Angelo Carozzi, Impiegato al giornale „la Voce della Verità“, Piazza Rusticucci Nr. 32, 33. Roma.

Isti restavrant je zelo zgovoren in postrežljiv, je katoliško verskega duha ter urednik „Rimskega katoliškega lista“. V letu 1849 je bil kot stotnik v našej armadi ter je bival na Ogorskem v Komornu in Aradu in eden mesec v Ljubljani. Isti ti preskrbi dobro stanovanje za plačilo na dan po 1½ lire to je 71 kr., kava 15 cent. t. j. 7 kr.; južina (obed): krožnik juhe ali pa mineštre, meso z salato, sir in sadje, 2 kruba, 5/4 litra vina, za 1 liro in 25 centes. ali 62 kr. skupaj.

5. Podjetnik gosp. Paulin in pa vis. čast. gosp. Žitnik nista mogla ysem romarjem povoljno vstreci s preskrbovanjem za stanovanje in hrano; le čudno se nam zdi, da je bila cena za stanovanje in hrano za 2 liri povišana, kakor je bilo za prosto ljudstvo v „Slovincu“ nam naznanjena, da dobimo vse potrebno po 4½ lire na dan; a ko smo tje prišli, plačati smo morali skozi dva dni po 6½ lir in potem smo šli v gorej imenovani hôtél, kjer smo bili boljše postreženi po isteji ceni kakor sem jo preje naznanil.*)

Dobro vino belo ali črno dobiš po krčmah po 40 Cnt. — 19 kr. liter; ljudje so prijazni, posebno radi s takim občujejo, ki prav dobro italijansko ne govori, ravno tako ko pri nas italjan slovensko, kojemu se tudi včasih posmejemo. V vsem mestu slišal nisem kletvice niti videl pijanega. To je lepo; a prevariti pa le znajo v krčmi in drugod. Ko se voziš z fijakarjem v eden ali drugi kraj, bode te spremljal pri vozu 1 ali 2 dečka, koja milodar prosita in tečeta v galop kot konj, ter če enemu kaj daruješ, bode jih v naglici priteklo po 20 ali še več. Če nisi dosti bogat, je najbolje da imaš naš avstrijski drobiž, ker ako daš 1 krajcar ali šterak, ti ga bode prošnjak nazaj dal s povdarkom, da ga ne mara, ker ga ne pozna.

Ako potuješ nazaj črez Benetke, pojdi na večerjo ali kosilo v hotel „Sandwirth“ tam bodeš dobro in po nizki ceni postrežen. V Padavi zelo dobra krčma: Alberghi Ristoratore e Biraria Man d' Oro, Cambero, Antonio Pero, Ponte Altina.

Domače vesti.

(V meščeni) so bili 24. aprila v Ljubljani: Č. g. Fr. Povše, dosedaj župnik na Ježici za kanonikat v Novom Mestu i g. Simon Zupan na

*) Kolikor smo slišali mi, je bil pač največ kriv g. Pavlin, ki je obetal česar ni spomnil. G. Žitnik pa se je trudil toliko in — prebil, da je zaslužil zahvalo — pa tudi pomilovanje.

župnijo na Ježici; g. Matej Sitar na župnijo v Šent-Jurju pri Šmarju; g. župnik Andrej Šimenec na župnijo v Šent-Lovrencu pri Trebnjem.

(Za župnijo Suhor) je predlagan č. g. Peter Ogrin, župnik pri Sv. Duhu pri Krškem.

(Prezentovan) je za faro Šent-Jurje pri Šmarju g. Matej Sitar, doslej kurat v Št-Petru na Notranjskem.

(Radeški sodnik Raab) je umirovljen. Cesar so mu podelili naslov in značaj deželne sodnije svetnika.

(Imenovani so:) Davkarski kontrolor Lovrenc Verbič v Novomestu davkarjem za Postojno; davkarska pristava Maksimilian Lilek in Ignacij Klinc davkarskima kontrolorjema, prvi za Krško, drugi za Brdo; davkarska praktikanta Ivan Jereb in Albin Flack in računski oficijal France Kos davkarski pristavi. — Prestavljeni so sledeči davkarski uradniki: Kontrolor France Gregorič iz Krškega v Novomestu, pristav Alojzij Mušič iz Črnomlja v Ljubljano, Miroslav Zacula iz Radovljice v Novomestu.

(Odlikovan) z zlatim križcem s krono za zasluge je bil g. Gustav Strgar, zdravnik pri artilerijskem polku. št. 13 v Zagrebu. Imenovani gospod je brat okrajnega zdravnika v Logatcu, g. Stanko Stergarja in tukajšnjega okrajnega tainika g. Ludovika Stergarja, ter znan še iz njegovega šolanja na novomeške gimnaziji in je še zdaj kot izvrsten pevec v dobrem spominu.

(Slovensko katoliško politično društvo v Ljubljani) ima namen delati za to, da se naš narod organizuje na edino pravej katoliškej podlagi, da si pribori pravice, katere nam gredo po Bogu in naravi. Vredno je vse podpore vnetih rodoljubov. Pred kratkem so se zbrali nekateri gospodje tukaj v posvetovanje ter med drugim tudi mislili, da je jako potrebno, da se to društvo bolj in bolj podpira tudi pri nas na Dolenjskem; pristopajmo kot članovi! Letni donesek je samo eden forint. Skupno se postavimo v bran skupnemu sovražniku — liberalizmu. — Izrekli so pa gospodje tudi željo, naj napravi to politično društvo prej ko prej eden ali dva javna shoda v novomeškem okraju. Naš narod je poduka jako potreben — ali tudi željan; ljubljanski gospodje pa imajo izvrstnih govornikov dovolj, ki bodo znali vneti naše dobre ljudi za vse dobro in blago. Le pridite, ne čakajte, da steče dolenjska železnica — do tje bi bilo predolgo odkladati! — Sploh je želeto, da ono prekoristno društvo bolj prodre med narod naš; gornje avstrijsko politično društvo ima nad 30.000 članov — kaj pa naše? Morda bi se dala tudi pravila kaj preurediti v smislu, da bi društvo laglje razširjevalo svoje delovanje povsod po ozje našej domovini? Nova društva politična snovati bi se reklo pač le moči cepiti, a delovanje je vendar istinito povsod potrebnô.

(Živinske potneliste) je vsled ukaza c. kr. deželne vlade treba v bodoče priskrbeti tudi za prešiče, ki se dovajajo na semnje ali dražbe, drugače ne bodo na semenj pripuščeni, njih lastniki pa ostro kaznovani.

(Bivši notar v Mokronogu) sedaj v Gornjem Gradu na Štajarskem, g. Fišer, je umrl.

(Na Mirni) so dobili lepe nove orglje. Na pravila sta jih brata Zupan iz Kamne Gorice na Gorenjskem.

(Požari.) 16. aprila je gorelo v Pleševici šmihelske fare pri Žužemberku. Trem gospodarjem je

pogorelo vse, četrtemu pa samo gospodarsko poslopje. Zažgali so otroci, ki so zakurili na pôdu. — V Korinzi Krške fare je pogorela hosta. Zažgali so pastirji. — Na Gorjancih pa je gorelo več dni in na različnih krajih. Posebno veliko škode je v hrvatskih državnih gozjdih.

(V Metliki) se je leta 1892. zaklalo: 188 volov, 45 krav, 72 telic, 339 telet, 19 ovac, 45 jagnjet, 38 koz, 282 svinj — skupaj 1028 glav.

(Mestna hranilnica ljubljanska) je razposlala računski zaključek za leto 1892. Iz njega razvidimo, da hranilnica vedno bolj napreduje; zmagala je vže težave, ki so neizogibno sklenjene pri snovanju tacih zavodov. Čistega dobička je imela zadnje leto 1686 gold., 1891. leta pa samo 226 gold. in prvo leto — nič.

(Zgodnje pomladi) smo se nadejali, ker nam je zgodaj bežal sneg ter nam zasijali krasni, jasni dnevi. Toda mrzla burja je pihala več, nego mesec dni ter zadržala rast, zemljo pa posušila tako, da kar zija. Radi suše ljudje trpe mnogo; z lačno živino morajo dovažati vodo iz daljnih krajev. Žita bodo redka, ker se ne morejo obraščati, pomladi sejano in sajeno ne more iz zemlje radi pomanjkanja vlage. Tudi na travnikih zopet ni upati dosti pridelka. Bog nam pošlji kmalo dobrodejnega deža!

* (Oslovski sport.) Neki gospod v bližnem mestu na D. je jako praktičen človek; kajti sedaj v slabih časih in sploh v časih pasjih kontumacij pomagati si mora pač vsakdo, kakor vé in zna. Ta gospod ima namreč mesto psa, „oslička“ za svojega zvestega spremljevalca. Dolgouhega štirinožca izvežbal si je gospod kakor psa, ter ga spremlja po sprehodih in krémah. V krémi vleže se osel v kôt in čaka gospoda — pod mizo menda ne more, a vendar za gotovo ne vémo. Gospod si menda misli stem prihaniti ono sitno pasje obdačanje, pasje torbice in ogniti se celo kaki sodnijski kazni i t. d. Umevno je tudi, da lahko osel varuje svojega gospoda pred nočnimi tatovi, ako mu le po „svoje“ naznaniti hoče. In ravno tako lahko osel, če ima dolg rep — privleče gospoda domov, ako bi o času dobre vinske letine bil v kaki nevarnosti ali stiski. — Praktičnega ima tedaj varuh osel dovolj, mogoče je, da se tudi kje drugod kmalu razširja — oslovski sport.

V mesecu aprilu v Novo Mesto vračujoča se pisma:

Judež, Divide — Jančič, Springfield — Centa, Brundorf — Sess, Brungwelt — Čeh, Baiak — Maluati, Ebersbach — Prime, Prasberg — Šustar, St. Louis — Kristan, St. Louis — Bačar, Varasd. Töplitz — Lovrančič, Karlovac — Fröhlich. Treffen — Fink, Billichgratz — Berot, St. Wolfgang — Radežek, Pittsburg — Piazza, Traunik — Miklavčič, Cirklach — Poglajen, Töplitz — Haribar, Fallarb — Mausar, Bluf Strit — Mikec, Lekenik — Kapsch, Kamnik — Korbar, Zagrab — Herdo, Laibach.

Kleparski pomočnik,

izurjen za vsako delo, dobi precej delo pri gosp. Avg. Küssel-u, kleparskemu mojstru v Rudolfovem.

Tudi sprejme isti

 dečka,

kateri ima veselje se učiti kleparske obrti ter je star 13 do 15 let in dobrega zadržanja.

(124)

Listnica uredništva.

Zaradi pomanjkanja prostora je nekaj dopisov izostalo kar naj cenjeni dopisovalci blagovole oprostiti.

Išče se pritlično stanovanje

bodisi v Novem Mestu ali Kandiji, katero bi bilo pravno za kolarsko ali mizarsko obrt, obstoječe iz prostorne delavnice, kuhinje, ene sobe in kleti. Ponudbe naj se blagovolijo poslati Poste restante Metlika, št. III.

(114—2)

Razglas.

Vsled konkurenčne obravnave 7. marca 1893 razpisuje se za napravo oziroma popravo farovških gospodarskih poslopij v Šentpetru pri Novem Mestu zmanjševalna dražba

dné 3. maja t. l. dopoldne ob 9. uri v Šentpetru.

Skupno delo je cenjeno 8093 glđ. 45 kr.

Podjetnik mora 5% jamčevine zgoraj imenovane cene bodisi v gotovini, hranilničnih knjigah ali drugih avstr. vrednostnih papirjih vložiti.

Stavbinski splošni in posebni pogoji, načrti itd. so na razgled v župnijski pisarni v Šentpetru.

Jos. Borštnar,

stavbenega odbora načelnik.

(107)

Na prodaj je lepo posestvo

v Močvirji pri Bučki, katero se sestoji z hiše, pôda, hleva, svinjaka, dvojnega kozolca (dopler), kašče, sadnega drevja, njiv za blizo 70 mernikov posevte, hoste 100 johov (deloma stare in mlade.) Natančnejši pogoji se zvedo pri

(120)

Frančiški Metko, h. štev. 6.

Lepo posestvo

v gorenjih Šmarjetskih Toplicah obstoječe iz 28 oral zemljišča. 3. hiš, z lepo hišno opravbo, kuhinje s šteditnim ognjiščem (šparherdom), 2 vodnjakov, 2 vrtov, 3 hleti, 2 pôdov, 2 senic, 9 svinjskih hlevov, 2 hlevov, drvarnice 8 štantov kozolec s podstreškom, pepelavnice za lug (potaše) kuhati in kovačnice z orodjem. Vse je še v jako dobrem stanji in se takoj proda po ugodnimi pogoji. — Več o tem pové

Marija Barborič,

v Gor. Toplicah, pošta Šmarjeta.

(9—3)

Vdova grajščaka želi dobiti službe

gospodinjstva

ali pa pomočnice gospodinji. Tudi pri kmetijstvu se razume. Blagovoljne ponudbe naj se pošiljajo na S. Haring v Črnomlji.

(95—2)

V grajščini Stari Ribnik blizo Metlike se odda v najem pod ugodnimi pogoji 8. maja t. l. na tri ali šest let

(98—2)

 mlin

na tri tečaje z dobro opravbo, z nekoliko orali zemljišča in vrta poleg mlina. Ponudbe naj se pošiljajo pismeno ali ustmeno na oskrbništvo grajščine Ribnik pri Metliki.

Herman Köfler,

urar v Novem Mestu

naznanja slav. občinstvu, da je na glavnem trgu v prodajalnici g. G. Forgacs-a, zlatarja

trgovino z urami

odprl. Vsa v to stroko spadajoča popravila prevzema ter hitro in natančno proti poročstvu zvršuje. (106-2)

Služabnik za gospôdo

se sprejme v graščini Pleterskej pri Št. Jerneju. Biti mora zveden v službi, razumeti tudi nekoliko vrtnarstva ter znati nemško. Prepisi spričeval in priporočil naj se pošiljajo na oskrbništvu graščine v Pletersjah (Forst- und Domänenverwaltung) pri Šent-Jerneju.

Naprodaj je ob okrajni cesti pri Žužemberku po jako nizki ceni

opekarna

z vrtom, prostorom za hišo zidati, kakor tudi les, apno in še mnogo drugoga za zgraditev hiše. Ponudbe naj se pošiljajo na lastnika

M. Ponikvar,
Cegelnica pri Žužemberku.

(101-3)

Citre,

še jako dobre, so naprodaj, kje, pove vredništvo „Dol. Novic“.

(121)

Naprodaj je po jako nizki ceni

lepo posestvo

obstoječe iz zidane hiše z opeko krite, hleva, svinjaka, kozolca, vrta poleg hiše, njive za 14 mernikov posetve, Več se izve v Kandiji šte. 49

(104-2)

Izurjen cerkovnik,

z dobrimi spričevali želi službo dobiti. Prosilca pové vredništvo tega lista.

(108-2)

Udano podpisani naznanja sl. občinstvu, da je 1. maja t. l. v Kandiji, šte. 20 (Mohorčiča hiša) delalnico in prodajalnico

za voščene sveče in sladčice

odprl. Zagotavlja se, želji slavnega občinstva s hitro postrežbo, dobrim, pristnim blagom in jako nizko ceno vstreči. Priporoča se za obila naročil, beležja

z velespoštovanjem

Franc Muren,
svečar v Kandiji.

(123-1)

Suhe deske

so naprodaj na drobno vsako saboto v Soteski na žagi po nastopnih cenah in sicer meter v širjavi:

1/2	palca	debele	po	gld.	— .90,
3/4	"	"	"	"	1.—,
4/4	"	"	"	"	1.20,
5/4	"	"	"	"	1.40,
6/4	"	"	"	"	1.70,
7/4	"	"	"	"	1.90,
8/4	"	"	"	"	2.20.

Knez Auerspergov logarski urad

v Soteski, pošta Dvor. (78-3)

Na prodaj!

V Kandiji št. 29 poleg Novega Mesta je naprodaj hiša z lepim vrtom in tremi njivami. Ponudbe naj se pošiljajo na K. Pelko, 697 W. 18 Strit Chicago Ill North America. (105-2)

Prostori sedanje pošte

na glavnem trgu pripravni za prodajalnico ali gostilno se oddajo v najem počeni meseca avgusta t. l. Natančneje pové lastnica pl. Fichtenau.

Dva dečka

13 do 14 let stara, iz dobre družine, katera znata tudi nekoliko nemški, sprejemem ju takoj v svojo prodajalnico s špecarijskim blagom.

Ivan Modic,
trgovec na Rakeku.

(112-2)

Zavarovanje zoper točo

na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem prevzema po jako nizkih cenah

generalno-agentstvo v Gradcu

[119-1] (Bureau Thonet-Hof, Pfarrgasse, 2)

ogersko-francoskega zavarovalnega društva

„Franco-Hongroise“.

Škoda se točno pregleda in povrne. Ako kdo želi, se zavarovalnina plača še le jeseni. Društvo je izplačalo doslej vže čez 80 milijonov gold. kot povrnitev škode svojim zavarovancem. — Kdor želi prevzeti agentstvo, naj se obrne na zgoraj imenovano glavno agentstvo, ki sprejema ponudbe ter daje pojasnila.

Zobozdravnik A. Paichel

ustavlja

umetne zobe in zobovja

brez bolečin, plombira ter vse zobne operacije izvršuje. Prebival bode v *Novem Mestu* skozi osem dni pričesni s 1. majem. Ordiniral bode vsaki dan od 9.—5. ure popoldne v gostilni pri „*Solncu*“, (100—2)

Imam

(Leonberger Bernardiner) izvanredno dobrih lastnost, na migljaj vé moje misli, za katerega iščem radi pasme enake psice. Ponudbe prosim pod Š. L. na opravištvu „*Dol. Novic*.“ (80—3)

Jako znamenita železna tovarna na Štajerskem išče poštene, zmnožne in strokovno zvežbane

zastopnike,

kateri v svojem delokrogu redno potujejo. Ponudbe naj se pošljejo pod znamenjem „*G. 5890*“ Rudolfu Mosse, na Dunaj (Wien). (82—3)

V najem se odda hiša

stoječa tik cerkve z dvema sobama, vrtom, kletjo po jako nizki ceni. — Ta kraj je posebno pripraven za kakagega črevljarja. Natančneje se izve pri uredništvu „*Dol. Novic*.“ (103—2)

V prodajalnici Franc Kastelica

v *Kandiji* se dobiva:

Škropilnica inženirja Živica proti peronosperi.

Cena popolne škropilnice, obstoječa iz sikalice, pripravljene lastnega brentača in zvezne cevi 10 gld. Cena same sikalice s cevjo 8.50 gld.

Modra galica za škropljenje trt, krompirja, dreves itd. se dobiva na drobno in debelo.

Lucerna detelja, garantirana proti židi, semena raznih trav.

Koruza v vsaki množini po najnižji ceni.

Mavec ali gips za travnike.

Dalje priporoča veliko zalogo špecerijskega in železnega blaga, nagrobne križe in razne v železniško stroko spadajoče stvari. (118—2)

Stare železniške šine in trsje (štukaturu) za obokanje, dober Roman- in Portland-Cement za vodnjake.

Zahvala in priporočilo!

Zahvaljevaje se slavnemu občinstvu za dosedanje zaupanje, se usojava tem potom naznanjati, da sva z dnem 6. aprila kupila in prevzela tudi občeznano

trgovino in kupčijo

z mešanim blagom pó ranj. g. Vinko Verhovšek v Trebnjem na Dolenjskem.

Kakor do sedaj, tako bodeva tudi nadalje si prizadevala slavno občinstvo v Mokronogu in v Trebnjem v vsakem obziru točno, po ceni, in z dobrim blagom postreči, proseč, da nama tudi v prihodnje dosedanje naklonjenost ohranite.

Mokronog - Trebnje, 15. aprila 1893.

Sbil in Petrovič

„pri Škofu.“

(118—2)

Išče se

(79—3)

kovač s skušnjo.

Kovačija leži ob deželni cesti Ribnica-Rakek. Oženjeni imajo prednost. Stanovanje in orodje prosto. Ponudbe na opravištvu „*Dol. Novic*“ pod T. L.

Dva živinska hlapca

se sprejmeta takoj pod ugodnimi v graščini Srebrnce pri Novem Mestu. (122—1)

Proda se prostovoljno

veliko posestvo,

ktero se nahaja blizo Gracarjevega Turna (Feistenberg). Več pove vredništvo tega lista. (97—2)